

Ósemja

Carl hevði verið í prentarlæru á Dimmalætting frá 1924-26, men tá ósemja tók seg upp millum prentararnar og blaðstjórnina á Dimmalætting í 1926, vóru allir prentararnir uppsagdir, men fingi í boði at sleppa aftur til arbeiðis, um teir söktu arbeiðið av nýggjum.

Hetta vóru tað fleiri av prentarunum, sum ikki vildu lata sær bjóða og útslitid av hesum varð, at prentararnir leitaðu upp onnur arbeiðspláss, eins og nýggjar prentsmiðjur vóru stovnaðar.

Jógvan Rasmussen, ið var ein teirra, sum ikki vildi biðja um arbeiðið aftur á Dimmalætting, fekk H.N. Jacobsen Bókahandil at stovna líta prentsmiðu, har hann í byrjanini arbeiðdi einsamallur, men seinni, tá henda prentsmiða bleiv víðkað, settu fleiri prentarar í arbeiði.

Carl, sum framvegis var lærlingur hevði roynt at fáa lærupláss á Prentsmiðjunum Fram í Bøgøtu, har Tingakrossur varð prentaður.

Eldri bróðir hansara Poul Karbech Mouritsen (vanliga nevndur Karbech) hevði verið á hesi prentsmiðu í fleiri ár, men tá ikki var pláss fyri einum lærlingi, fór Carl á Háskúlan í Havn á heysti 1926.

Tá háskúlskeiðið varð av, komu bød eftir Carl at koma á prentsmiðjuna í Losjuni.

Carl sigur við Sosialin: – Tað var ikki ókunnugt fyri meg at fara á júst hesa prentsmiðu at arbeiða, tí eg var vælkendur við Javnaðarflokkinn. Pápi mín, Jákup í Snikkarastovu var við til at stovna Suðurstreymoyar Javnaðarfelag, og sum smádrongur hevði eg gingið við fundarboðum fyri flokkinn.

Adrenn flokkurin varð stovnaður, varð tað dult sum mansmord, um fundur

skuldi vera, og bert tey, sum flokkurin visti stuðlaðu javnaðarrrøsluna, fingi fundarboð.

Búskapurin

Búskaparlaga vóru tíðirnar ógvuliga vánaligar síðst í 20'um, og visti tað seg rættiliga skjótt, at blaðið gav undirskot, og at flokkurin ikki megnaði at geva blaðið út.

Bethuel Z. Jensen, sum frá byrjanini prentaði blaðið í Losjuni greiðir frá: Í fyrstani prentaðu vit bert flokksblaðið, men seinni fingi vit ymist prentarbeiði frá Jógvan Rasmussen, prentara á Prentsmiðjuni í gamla Bókahandli, sum teir ikki vóru førir fyri at prenta, tá teir bert høvdu eina líta Heidelberg Pressu. Hetta gav so mikið, at vit kundu seta ein prentara afturat, og kom Christian Hansen (vanliga nevndur Doffa) Carl og mær til hjálpar, og vit arbeiðdu nøkur ár saman, til Anton Nielsen, blaðstjórni á Frederikshavn Sosialdemokrat aftur kom at vitja.

Yvirtøkur

prentsmiðjuna

Anton Nielsen skuldi royna at fáa greiði á búskaparlaga stöðuni á blaðnum, sigur Bethuel og heldur fram: – Eg hevði tá prentað Sosialin í eitt ár, uttan at tað hevði verið møguligt at fáa lønina útgoldna. Anton Nielsen spurdi meg, um eg hevði áhuga fyri at yvirtaka prentsmiðjuna. Flokkurin skyldaði mær so nógvur pengar, at teir vildu lata tað ganga inn í søluna av pressuni.

Hesum jáltaði eg fór til stutta tíð eftir til Danmarkar at samráðast við socialdemokratiska flokkinn um yvirtøkuna av prentsmiðjuni. Tá Anton Nielsen kom til Føroya at fáa skil á búskapinum á blaðnum, hevur tað verið í tíðarskeiði, tá Fólkatingsval hevur staðið fyri framm.

an, tí Carl sigur frá, at menn vóru ikki í iva um, at blaðstjórni úr Frederikshavn kom hendavegin at „agitera“ fyri javnaðarflokkinn.

Den frederikshavnske „rappenskralde“

– Av hesum stóðst ein orðadráttur, sigur Carl og heldur fram: – Ein havnarmaður málbar seg soleiðis, at hann kallaði Anton Nielsen fyri „Den frederikshavnske rappenskralde“. Hetta stvendi Anton Nielsen havnar-mannin fyri, og Rætturin staðfesti, at orðið „rappenskralde“ var skemdarorð í Danmark, og orðini vóru dømd eftir lógargreinini „Død og magtesløst at være“, sigur Carl.

Í 1931 yvirtók Bethuel blaðið og prentsmiðjuna frá Javnaðarflokkinum, umframt at hann eisini skuldi umsita roknskapin og raksturinn av blaðnum. Tá Bethuel ikki helt tað vera ráðiligt framvegis at leiga sær innivist til prentsmiðjuna, fór hann undir at byggja hús í J. Broncksgøtu, har prentsmiðjan í dag heldur til.

– Tað gekst avbera væl tey fyrstu árin í J. Broncksgøtu, sigur Bethuel – so væl, at eg eftir fáum árum kundi lata javnaðarflokkinum blaðið aftur at umsita. Jákup í Snikkarastovu fekk roknskapin og sonurin Karbech prentaði blaðið á prentsmiðjuni hjá mær, og kom Carl bróðirinn at arbeiða hjá Karbech við prentingini av Sosialinum.

Bløð og persónar

Eisini onnur bløð komu til hesi árin, sigur Bethuel og sigur frá I.O.G.T., sum Niels Eidesgård prentaði fyri egnu rokning.

Eidesgård var útlærdur prentari, men fekk eisini við annað arbeiði við síðuna av.

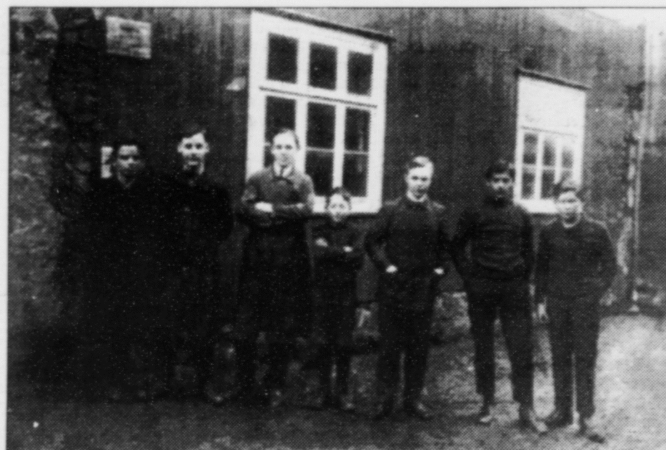
Serliga vælumtókta vóru tær útførirnar við Sleipner, hann skipaði fyri summarhálvuna. Frú Müller og Eidesgård avtalaðu sínamilum, at um ein ferð gav undirskot, so skuldi hetta javnað út aftur næstu ferðina. – Jú, fólk vóru ofta laglig í peningaspurningum í teiri tíðini, sigur Bethuel.

– Tað var tó ikki soleiðis í øllum førum, tí eisini var hugsað um hvat lønti seg at seta pengar í. – Serliga minnst eg einaferð seinast í 30'um, at Sverri Patursson og H.A. Djurhuus vóru farnir undir fyrirreikingar til blaðið Friu Føroyar.

Sverri kom til mín og bað meg koma við sær at hyggja eftir tí gomlu pressuni hjá Fram í Bøgøtu, sum eg hevði arbeiðið við í lærutíð míni har. Henda pressan var tikið niður fyri mongum árum síðan og lá nú í einum úthúsi.

– Jú, hesum jáltaði eg, og fóru vit Sverri, H.A. Djurhuus og eg út í Bøgøtu dagin eftir.

Tá vit fara inn um dyrnar í Bøgøtu, gongur Sverri fremst, síðan eg og aftast

Myndin er tikið uttan fyri prentsmiðjuna hjá Tingakrossi í Bøgøtu í 1922. Frá vinstri siggjast: Johan Mikkelsen, Erling Isholm, Bethuel Jensen, Carl í Snikkarastovu, Jacob (vanliga nevndur Sjabbok), Poul Karbech og Guttorm Christiansen. Allir arbeiðdu á prentsmiðjuni í Bøgøtu. Carl hevur helst henda dagin verið við drekka til beiggja sín...

H.A. Djurhuus. Tá teskar H.A. Djurhuus mær í oyrad „Sig at pressan er óbrúklig“.

Bethuel brosar, tá hann minnst aftur á hendingina, og sigur: – Jú, vit hugdu eftir leivdunum av pressuni, og Sverri spurdi meg, um hon kundi brúkast. Eg segði sum var, at henda góða pressa kundi brúkast í síni tíð, men um hon kundi fáast nýtilig aftur, kundi eg ikki svara fyri. Bethuel leggur afturat, at H.A. Djurhuus helst hevur verið nøgdur við svarið, tí hann stakk sær eina tvíkrónu í lógvan, tá teir komu út á gøtuna aftur. Helst hevur hann ivast í, at seta pening í slíkt projekt.

Á prentsmiðjuni hjá Bethuel varð Sosialurin prentaður fram til 1943. Tá flytur blaðið á Prentsmiðjuna hjá Arnold Øster. Hetta kom av, at Karbech seinastu árin hevði havt ringa heilsu, og hann noyddist tí at gevast at arbeiða. Hann fekk viðgerð á Landssjúkrahúsinum, men fór seinni til Danmarkar, har hann fekk so mikið góða hjálpar, at hann heimafurkomin keypti prentsmiðjuna á Heygsbreyt, men hetta koma vit

aftur til seinni.

Í árunum undan seinna heimsbardaga broyttust viðurskiftini hjá teimum politisku bløðunum í Føroyum munandi.

Arvaði ein breta

Í 1932 bygdi Grækaris Hansen hús og stovnaði prentsmiðu á Heygsbreyt. Grækaris hevði undir fyrra heimsbardaga starvast sum tænarari hjá bretska konsulinum í Føroyum, Couats. Tá konsul Couats doyði nøkur ár seinni, hevði hann hugsað um Grækaris í testamenti sínum, og hetta førði við sær, at Grækaris bygdi prentsmiðjuna á Heygsbreyt.

Grækaris leigaði prentsmiðjuna til Tingakross. Leigumálið vardi tó bert umleið trý ár, tá Tingakrossur keypti eina gamla pressu og flutti oman í húsin hjá Klett í Bringsnagøtu, har Erling Isholm tók við sum prentari. Í 1935 keypti Leif Waagstein prentsmiðjuna á Heygsbreyt frá Grækaris Hansen og gav út Dagblaðið fyri Vinnuflokkinn. Hetta er sama blað sum í dag kemur út. Leif Waagstein stovnaði I/S Leif Waagstein

og gav blaðið út fyri egnu rokning frá 1935-1952, tá flokkurin, sum nú hevur fingið navnabroyting til Fólkalokkurin, yvirtøkur blaðið og prentsmiðjuna.

Í 1939 yvirtók Arnold Øster prentsmiðjuna hjá Tingakrossi í Bringsnagøtu og flutti hana í húsin hjá Kristin í Geil í J. Broncksgøtu.

Kristin í Geil, sum var blaðstjóri á Tingakrossi, doyði í 1935, Eivind Isholm kom heim úr Noregi, har hann hevði starvast sum blaðmaður, og hann tók starvið eftir Kristin í Geil.

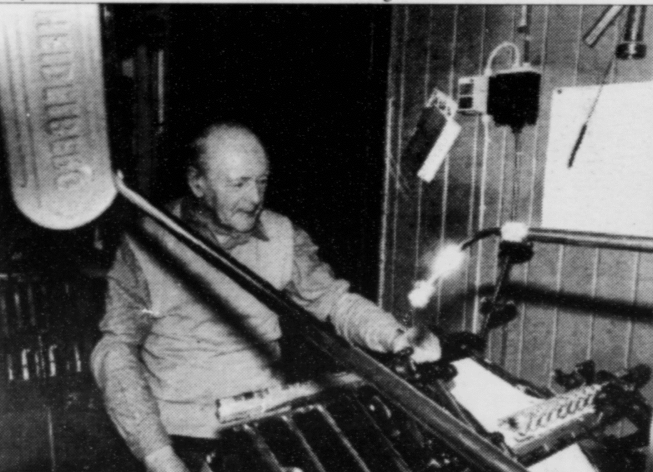
Á prentsmiðjuni á Tingakrossi var Karl Johan undir Varda prentari og Poul Arne Joensen prentarlærlingur.

Tá Arnold Øster yvirtók prentsmiðjuna, flutti Poul Arne Joensen við, og starvaðist hann har í nøkur ár, til hann gavst sum prentari.

– Umstøðurnar á prentsmiðjuni hjá Arnold Øster vóru ógvuliga trønglar, sigur Poul Arne og heldur fram: – Í 1943 tá Sosialurin á fyrsta sinni varð prentaður har, vóru eisini Tingakrossur, Friu Føroyar og seinni í

Tummas Jensen, sáli við gomlu setimaskinuna

Bethuel Z. Jensen á prentsmiðjuni var fyrsti prentari á Sosialinum